

Η σχολική θεολογική διδασκαλία και η αλλαγή της συμπεριφοράς των μαθητών;

του Ηρακλή Ρεράκη, Καθηγητού Παιδαγωγικής –Χριστιανικής Παιδαγωγικής της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ.

Το θέμα αυτό συνδυάζεται και με το γενικότερο ενδιαφέρον, που υπάρχει στο σχολείο, σχετικά με την επίδραση που ασκεί η σχολική μάθηση τόσο στις γνωστικές δομές όσο και στην αλλαγή της συμπεριφοράς των μαθητών στο πλαίσιο της σχολικής της μικροκοινωνίας, αλλά, κυρίως, της μετασχολικής μακροκοινωνίας στην οποία εισέρχονται.

Η επιρροή, όμως, που δέχονται οι μαθητές από τις θεολογικές γνώσεις, ενδιαφέρει γενικότερα και τον χώρο της Εκκλησίας, διότι και αυτή προσφέρει παρόμοιο διδακτικό έργο στους κόλπους της.

Το θέμα, μάλιστα, σχετίζεται και με την όλο και πιο έντονα διαπιστούμενη ανάγκη επανευαγγελισμού των Χριστιανών και, κατά συνέπεια, της ουσιαστικότερης σύνδεσης χριστιανικής πίστης και ζωής, γεγονός που μπορεί να σηματοδοτήσει θετικές προοπτικές για την ανανέωση τόσο της διδασκαλίας της Εκκλησίας και της συναφούς παρεχόμενης σχολικής θεολογικής αγωγής όσο και της μέσω αυτής βελτίωσης της ποιότητας της ηθικοκοινωνικής ζωής.

Η σχολική θεολογική αγωγή έχει ως αντικείμενο διδασκαλίας την ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης, μέσα από χριστιανικές γνώσεις που προσφέρονται μεθοδικά στους μαθητές.

Η θρησκευτική συνείδηση θα μπορούσε να θεωρηθεί ως η θεολογική ταυτότητα του ανθρώπου, καθώς είναι αυτή, που επηρεάζει τη σκέψη, τις αποφάσεις, την ηθική και κοινωνική ζωή και συμπεριφορά του.

Η γνώση της επίδρασης που ασκείται στον μαθητή με την καλλιέργεια της συνείδησής του βοηθά να κατανοήσει κανείς την πρακτική διάσταση της θεολογικής διδασκαλίας που έχει καταγραφεί στους εκπαιδευτικούς Νόμους, από το 1976.

Ειδικότερα παρατηρείται ότι:

α. Ο Εκπαιδευτικός Νόμος (309) του 1976, στα σημεία που αναφέρεται στους στόχους της θεολογικής διδασκαλίας, κάνει λόγο για «αφύπνιση της ηθικής συνείδησης», «όξυνση της ηθικής κρίσης», «ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης» και «τόνωση του θρησκευτικού φρονήματος».

β. Ο ισχύων Εκπαιδευτικός Νόμος (1566) του 1985, ορίζοντας το έργο και τις υποχρεώσεις του σχολείου έναντι των μαθητών, τονίζει ότι το σχολείο βοηθά τους μαθητές να εξοικειώνονται «με τις ηθικές, θρησκευτικές, εθνικές, ανθρωπιστικές και άλλες αξίες», να τις οργανώνουν και να τις διευρύνουν «σε σύστημα αξιών», «ώστε να ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους, να ελέγχουν και να κατευθύνουν το συναισθηματικό τους κόσμο σε στόχους δημιουργικούς και πράξεις ανθρωπιστικές» και, τέλος, να συνειδητοποιούν «τη βαθύτερη σημασία του ορθόδοξου χριστιανικού ήθους και της σταθερής προσήλωσης στις πανανθρώπινες αξίες».

γ. Το «Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών στα Θρησκευτικά» του 1998 στοχεύει με σαφήνεια «στην καλλιέργεια του ορθόδοξου εκκλησιαστικού χριστιανικού φρονήματος και την πορεία της ζωής των μαθητών σύμφωνα με αυτό». Το θεολογικό μάθημα, σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό, μπορεί να «δίνει τη δυνατότητα στον πιστό μαθητή να αυξήσει την πίστη του και να γνωρίσει καλύτερα το πρόσωπο του Χριστού, στον αδιάφορο την ευκαιρία να συγκινηθεί από την αγάπη του Θεού και σ' εκείνον που εναντιώνεται να καταλάβει το λάθος του, αφού δεν είναι υποχρεωτική η αποδοχή του».

Αναφέρει ακόμη ότι το μάθημα των Θρησκευτικών έχει ως απόστολή «να καθοδηγεί τον μαθητή στη σωστή κοινωνικοποίησή του. Η ζωή της κοινότητας, της Ενορίας, με την κοινή λατρεία, αποτελούν τις πιο ουσιαστικές συντεταγμένες σωστού προσανατολισμού για ολοκλήρωση των ανθρώπων και εξανθρωπισμό της κοινωνίας».

Με βάση τα παραπάνω, οι σχολικές γνώσεις, μέρος των οποίων αποτελεί και η θεολογική μάθηση, είναι το μέσο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί, σύμφωνα με τις θεωρίες της συμπεριφοράς, για να αποκτηθεί να διορθωθεί ή να επεκταθεί μια επιθυμητή συμπεριφορά ή, ακόμη, για να αντιμετωπιστούν προβληματικές συμπεριφορές.

Με τη διδασκαλία των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων στο σχολείο, μορφώνονται οι μαθητές, με καθορισμένες δομές, που τους καθιστούν ικανούς να συμμετέχουν και να δραστηριοποιούνται στο κοινωνικό τους περιβάλλον καθώς και να προλαμβάνουν ή να αντιμετωπίζουν προβληματικές καταστάσεις.

Ένα παράδειγμα προσπάθειας αλλαγής συγκεκριμένης συμπεριφοράς, μέσα από τις διδακτικές διαδικασίες της θεολογικής μόρφωσης, μπορεί να μας δείξει τον τρόπο που χρησιμοποιούνται οι γνωστικές και συναισθηματικές δομές καθώς και η ανάλογη επιχειρηματολογία για να προκύψει ένα αποτέλεσμα στην αλλαγή της συμπεριφοράς.

Αν, δηλαδή, για παράδειγμα, οι στάσεις κάποιων παιδιών έχουν επηρεαστεί από το περιβάλλον τους, μέσα από κάποια αρνητικά στερεότυπα ή προκαταλήψεις έναντι των ξένων, τότε, με κατάλληλους χειρισμούς των θεολόγων - παιδαγωγών, μπορούν να αλλάξουν τόσο οι στάσεις όσο και οι συμπεριφορές τους.

Μια σειρά από περιεκτικές ενότητες, που διδάσκονται στην Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, προσφέρουν ευκαιρίες για διάλογο, προβληματισμό και ανασυγκρότηση των προτύπων και των δομών της σκέψης.

Η διδακτική ενότητα των Θρησκευτικών της Γ' Τάξης Δημοτικού, με τον τίτλο: «Όλα τα παιδιά του κόσμου είναι αδέρφια», είναι αφιερωμένη στην καλλιέργεια της αποδοχής της διαφορετικότητας, συνδέοντας τη στάση αυτή με την πίστη στον Θεό.

Ως συνέπεια συνδέσεως της συμπεριφοράς με την πίστη στον Θεό, προβάλλεται στο συγκεκριμένο βιβλίο και στηρίζεται και από τον εκπαιδευτικό, η θέση ότι «ο Θεός είναι πατέρας όλων και όλοι είναι αδέρφια, παιδιά της ίδιας οικογένειας».

Αναφέρεται, επίσης, αυτό που είπε ο Απ. Παύλος ότι «για τους χριστιανούς δεν υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στους ανθρώπους: “Δεν υπάρχει Ιουδαίος και ειδωλολάτρης, δεν υπάρχει δούλος και ελεύθερος, δεν υπάρχει άντρας και γυναίκα, όλοι είμαστε ένας χάρη στον Ιησού Χριστό”».

Ακόμη, με αναφορά στην ορθόδοξη Ιεραποστολή, δίνεται η ευκαιρία να συνδεθεί η συμπεριφορά με την ενότητα και την οικουμενικότητα της Εκκλησίας, στην οποία ο μαθητής ανήκει ως μέλος.

Έτσι, αναφέρεται ότι η Εκκλησία «προσπαθεί να αγκαλιάσει όλους τους ανθρώπους, χωρίς να κάνει διακρίσεις, αν είναι πλούσιοι ή φτωχοί, άσπροι ή μαύροι, άνδρες ή γυναίκες, μορφωμένοι ή αμόρφωτοι. Αυτό είναι το όραμα της Εκκλησίας: να γίνουν κάποτε όλοι οι άνθρωποι και οι λαοί ένα σώμα, μια μεγάλη οικογένεια, που τα μέλη της θα ζουν με αγάπη, σεβασμό και αλληλοκατανόηση, όπως οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες αγάπης».

Κατευθυντήριοι άξονες της χριστιανικής ζωής, όπως αυτή παρουσιάζεται στα σχολικά βιβλία, που ίσχυαν έως το 2016, είναι η προσφορά χριστιανικής αγάπης στους συνανθρώπους. Η αγάπη αυτή παρουσιάζεται χωρίς χρώμα και σύνορα, ως μία, μοναδική και ίδια για όλους.

Μετά το 2016, δυστυχώς, η σχολική διαθρησκευτική ή πολυθρησκευτική αγωγή, που επιβλήθηκε στα ελληνικά σχολεία και ισχύει έως σήμερα, επιχειρεί -παράνομα, αντισυνταγματικά και ενάντια σε κάθε μορφή παιδαγωγικής δεοντολογίας- την αλλοίωση της ορθόδοξης χριστιανικής παραδόσεως, την οποία παιδιόθεν έχουν οι μαθητές.

Ωστόσο, η ορθόδοξη παράδοση έχει δικές της κοινωνικές δομές, προεκτάσεις και εφαρμογές και δεν έχει ανάγκη θρησκευτικών δανείων.

Διότι, όπως προκύπτει από τη θεολογική γνώση, ευθύνη για την προσφορά της αγάπης έχουν όλοι οι χριστιανοί, οι οποίοι, μάλιστα, καλούνται, με βάση την πίστη τους, να μοιραστούν τα αγαθά τους με όσους δεν έχουν, αφού πρώτα νικήσουν το μεγάλο εμπόδιο, που είναι ο εγωισμός, που γεννά τον ατομικισμό και δεν επιτρέπει την ανιδιοτελή προσφορά στους άλλους.

Σε διδακτική ενότητα των προηγούμενων Θρησκευτικών, μάλιστα, για τον Μ. Βασίλειο, αναφέρεται ότι το όραμά του «ήταν μια κοινωνία, όπου θα ζουν ενωμένοι μεταξύ τους οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από την πατρίδα, την καταγωγή και την κοινωνική τάξη του καθενός... Κανέναν δεν άφησε αβοήθητο. Ούτε τους ειδωλολάτρες, ούτε τους Εβραίους της πόλης!».

Δεν έχει επομένως ανάγκη η σχολική χριστιανική θεολογική διδασκαλία από τα ηθικοκοινωνικά διδάγματα των θρησκειών, όπως αυτά με αυταρχισμό επιβλήθηκαν να διδάσκονται στα παιδιά από το

2016 και εντεύθεν. Διότι στην ορθόδοξη θεολογία, η αγάπη και η προσφορά προς τους άλλους συνδέεται με την αγάπη και την πίστη προς τον Χριστό, αφού κάθε φορά που ο άνθρωπος προσφέρει αγάπη στους συνανθρώπους έρχεται πιο κοντά στο Χριστό.

Η αλληλεγγύη αποτελεί συνέπεια της αγάπης και της αγαθοσύνης, που καλλιεργούνται και κυριαρχούν, ως αρετές, στις καρδιές των ανθρώπων, μέσα από την προσωπική σχέση τους με τον Τριαδικό Θεό.

Τα διαθρησκειακά και θεοσοφικά κοκτέϊλ και αφηγήματα, που εφηύραν κάποιοι από το 2016 για να τα εισάγουν αντισυνταγματικά στα σχολεία για να προσηλυτίσουν και να διαβρώσουν την ελληνική ορθόδοξη κοινωνία και κοινωνικότητα των νέων μας, δεν έχουν τη δυναμική να υποκαταστήσουν την οικεία πίστη των μαθητών προς τον μόνο Αληθινό Τριαδικό Θεό και την θετική επίδραση που αυτή ενέχει στην αλλαγή της συμπεριφοράς των μαθητών. Για όλους τους παραπάνω λόγους, αναμένεται από την νέα ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας η τήρηση των υποσχέσεών της για εφαρμογή των αποφάσεων του ΣτΕ που ακυρώνει τα νέα αντορθόδοξα Προγράμματα των Θρησκευτικών και η επιστροφή του μαθήματος στην ορθόδοξη πολιτισμική κανονικότητα.

Ορθόδοξη Αλήθεια, 31.07.2019

Πηγή : <https://orthodoxhporeiakaizwh.blogspot.com>